

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Kraków dnia 26 maja 2014 r.

Sąd Okręgowy w Krakowie, Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSR Wojciech Żukowski (del.)

Protokolant: starszy protokolant Marzena Stępkowska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 26 maja 2014 r. w Krakowie

sprawy z powództwa K. Z.

przeciwko D. Z.

o uznanie za niegodną dziedziczenia po A. B. (1) i po Z. Z.

I powództwo oddala,

II nie obciąża powoda obowiązkiem zwrotu kosztów procesu pozwanej,

III przyznaje od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Krakowie na rzecz adwokata M. K. kwotę (...) (słownie: cztery tysiące czterysta dwadzieścia osiem) złotych tytułem nieopłaconych kosztów pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu,

IV przyznaje od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Krakowie na rzecz adwokata G. K. kwotę (...) (słownie: cztery tysiące czterysta dwadzieścia osiem) złotych tytułem nieopłaconych kosztów pomocy prawnej udzielonej pozwanej z urzędu.

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 17 sierpnia 2012 r. powód K. Z. wniósł przeciwko pozwanej D. Z. o uznanie pozwanej za niegodną dziedziczenia po zmarłej w dniu 16 stycznia 2010 r. A. B. (2) i po zmarłej w dniu 3 lipca 2010 r. Z. Z..

Na uzasadnienie żądania pozwu powód podał, że powód i pozwana są powołani do dziedziczenia po zmarłej siostrze A. B. (2) i matce Z. Z.. Pozwana wielokrotnie dopuszczała się uporczywego znęcania się fizycznego i psychicznego nad siostrą i matką, okradała je z pieniędzy. Notorycznie używała słów obelżywych. Pozwana szantażowała siostrę i matkę, by wyłudzić od nich pieniądze. Powód wskazał, że zgłaszał stosowanie przemocy przez pozwaną na policji. Dodał, że nie zgłosił zarzutu niegodności dziedziczenia w toczącym się postępowaniu o stwierdzenie nabycia spadku z uwagi na pominięcie tego przez pełnomocnika reprezentującego go w tamtej sprawie.

W złożonej w dniu 19 lutego 2013 r. odpowiedzi na pozew pozwana D. Z. wniosła o oddalenie powództwa. Na uzasadnienie tego stanowiska zaprzeczyła twierdzeniom zawartym w pozwie, by znęcała się nad matką i siostrą. Dodała, że dochodziło czasem do awantur, ale nie były nacechowane złośliwością czy umyślnością. Pozwana dalej przytoczyła okoliczności zawarcia umowy przedwstępnej darowizny spadku sporządzonej między stronami. Pozwana podniosła, że powód nigdy nie opiekował się matką.

Powód słuchany informacyjnie na rozprawie w dniu 17 kwietnia 2013 r. podał, że pozwana znęcała się nad matką i siostrą od 2007 r., widział siniaki u swojej matki oraz był świadkiem dwóch zdarzeń pobicia przez pozwaną Z. Z., które to miały miejsce w 2000-2001 r.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

A. B. (2) zmarła 16 stycznia 2010 r. Spadek po A. B. (2) na podstawie ustawy nabyli wprost: matka Z. Z., siostra D. Z., brat R. Z. i brat K. Z..

Dowód: - odpis postanowienia Sądu Rejonowego dla Krakowa-Nowej Huty w Krakowie z dnia 30.08.2010 r. k. 17

Z. Z. zmarła 3 lipca 2010 r. Spadek po Z. Z. na podstawie ustawy z dobrodziejstwem inwentarza nabyli dzieci: K. Z., D. Z. i R. Z..

Dowód: - odpis postanowienia Sądu Rejonowego dla Krakowa-Nowej Huty w Krakowie z dnia 12.05.2011 r. k. 18

Od 2008 r. dochodziło do interwencji policji w mieszkaniu na os. (...) w K., zamieszkiwanym przez D. Z., A. Z. i R. Z.. W dniu 20.10.2008 r. przeprowadzono interwencję ze zgłoszenia sąsiadki z uwagi na krzyki kobiety, że syn ją bije D. Z. została przewieziona do lokalu na os. (...). W dniu 27.12.2008 r. przeprowadzono interwencję ze zgłoszenia K. Z., z uwagi na awanturującą się D. Z., po czym D. Z. oddaliła się z miejsca zdarzenia przed przyjazdem policji. W dniu 30.09.2009 r. przeprowadzono interwencję w związku z zagubieniem się Z. Z., która ostatecznie została znaleziona przez osobę postronną. W dniu 19.02.2010 r. ze zgłoszenia D. Z. uskarżającej się na brak opieki nad Z. Z. przeprowadzono interwencję, która wykazała, że Z. Z. i R. Z. są zadbanymi, mieszkanie jest czyste. Do kolejnej interwencji doszło w dniu 4.04.2010 r. na zgłoszenie D. Z., że matka nie otwiera jej drzwi. Obecna na miejscu opiekunka A. M. oświadczyła, że wszystko jest w porządku a kobieta, którą się opiekuje nie potrzebuje pomocy. W dniach 14.05.2010 r. i 15.05.2010 r. przeprowadzono interwencję ze zgłoszenia D. Z., która awanturowała się z bratem K. Z., który nie chciał wpuścić siostry do mieszkania.

Dowód: - pismo z VIII Komisariatu Policji w K. z dnia 8.10.2013 r. k. 155-157.

Pielęgniarka środowiskowa, która przychodziła na wizyty domowe do A. B. (2) i Z. Z. i nie zaobserwowała, by jej podopieczne były zaniebane i miały obrażenia na ciele. Nie zaobserwowali tego również sąsiedzi. D. Z. zawsze zachowywała się głośno. W mieszkaniu przy os. (...) dochodziło niekiedy do awantur, słyszalne były krzyki. Zdarzało się, że D. Z. na klatce schodowej przed mieszkaniem matki krzyczała żądając wpuszczenia jej do mieszkania.

Dowód: - zeznania świadka M. N.,

- zeznania świadka J. B.

- zeznania świadka W. B. – przesłuchanie elektroniczne na rozprawie w dniu 4.09.2013r.

Przy ustalaniu stanu faktycznego Sąd oparł się na dowodach z dokumentów publicznych – informacji z policji, postanowień sądu o stwierdzeniu nabycia spadku, które nie budziły wątpliwości i stanowiły dowód na okoliczności urzędowo w nich stwierdzone.

Sąd oparł się również na zeznaniach świadków: M. N., J. B. i W. B., które ocenił jako wiarygodne, albowiem są zgodne i nie popadają we wzajemnie sprzeczności. Zeznaniom świadków J. B. i W. B. dał sąd wiarę co do tego, że w mieszkaniu zmarłych Z. Z. i A. B. (2) oraz na klatce schodowej przed mieszkaniem dochodziło do awantur gdyż zeznania te złożyły osoby będące sąsiadami, a zatem mające możliwość zaobserwowania takich okoliczności.

Sąd oddalił wniosek dowodowy zgłoszony przez powoda o przesłuchanie dzielnicowego os. (...), albowiem według twierdzeń powoda (rozprawa z dnia 17 kwietnia 2013 r. czas rozprawy: 00:28.35) świadek nie był uczestnikiem interwencji przeprowadzanych w domu Z. Z. i przeprowadzenie tego dowodu nie miało znaczenia dla rozstrzygnięcia w sprawie.

Sąd oddalił wnioski dowodowe zgłoszone przez powoda w postaci swojej dokumentacji medycznej, oświadczenia powoda z dnia 23.11.2013 r. o wypowiedzeniu pełnomocnictwa procesowego adw. D. W., pisma z dnia 28.11.2011 r. oraz wydruku e-maila, albowiem dowody te nie miały znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy.

Oddalono wnioski pozwanej o przesłuchanie świadków F. N., J. N., D. K., D. W. i K. T. albowiem okoliczności, na które dowód został powołany (k. 33-34) nie miały znaczenia dla rozstrzygnięcia.

Sąd pominął dowód z przesłuchania świadka J. S., albowiem powód nie wykonał wezwania Sądu do wskazania adresu tego świadka w terminie 1 tygodnia pod rygorem pominięcia dowodu.

Uchylono szereg pytań zadawanych świadkom, które to pytania dotyczyły okoliczności nie mających znaczenia dla rozstrzygnięcia, albo dotyczyły okoliczności, o których świadkowie już wyczerpująco zeznali.

Sąd zważył co następuje:

Zgodnie z art. 928 § 1 k.c. spadkobierca może być uznany przez sąd za niegodnego, jeżeli:

- 1) dopuścił się umyślnie ciężkiego przestępstwa przeciwko spadkodawcy;
- 2) podstępem lub groźbą nakłonił spadkodawcę do sporządzenia lub odwołania testamentu albo w taki sam sposób przeszkodził mu w dokonaniu jednej z tych czynności;
- 3) umyślnie ukrył lub zniszczył testament spadkodawcy, podrobił lub przerobił jego testament albo świadomie skorzystał z testamentu przez inną osobę podrobionego lub przerobionego.

Zgodnie z § 2 tego przepisu spadkobierca niegodny zostaje wyłączony od dziedziczenia, tak jak by nie dożył otwarcia spadku.

Powód nie powołał jako podstaw faktycznych niegodności dziedziczenia okoliczności przewidzianych w art. 928 par. 1 pkt 2 i pkt 3 k.c. W szczególności nie twierdził, aby spadkodawczyni A. B. (2) i Z. Z. sporządziły lub chciały sporządzić jakikolwiek testament.

W ustalonym stanie faktycznym nie znalazły potwierdzenia zarzuty powoda jakoby pozwana dopuściła się wobec matki i siostry ciężkiego umyślnego przestępstwa. Powód nie twierdził aby pozwana została skazana prawomocnie za jakiegokolwiek przestępstwo, co do którego pokrzywdzoną byłaby którakolwiek ze spadkodawczyń, a które to orzeczenie wiązałyby z mocy art. 11 k.p.c. sąd w niniejszym postępowaniu. Również w toku niniejszego postępowania nie zostało udowodnione, aby pozwana dopuszczała się zachowań, które można by kwalifikować jako spełniające znamiona ciężkiego przestępstwa umyślnego, w szczególności przestępstwa znęcania (art. 207 k.k.), które – według twierdzeń powoda – miała pozwana popełnić. Z informacji z komisariatu policji wynika zresztą, że części zgłoszeń na policję dokonywała sama pozwana D. Z.. Z ustalonego stanu faktycznego wynika wprawdzie, że z lokalu, w którym zamieszkiwały spadkodawczynie dobiegały krzyki i odgłosy awantur oraz że pozwana krzyczała na klatce schodowej przed mieszkaniem, żądając wpuszczenia jej do środka. Zachowań takich, mimo że nie zasługujących na aprobatę, nie można jednak zakwalifikować jako ciężkiego umyślnego przestępstwa w rozumieniu art. 928 § 1 pkt 1 k.c. Nie wykazane jednakże zostało, by pozwana biła matkę lub siostrę, naruszała nietykalność cielesną lub znęcała się w inny sposób fizycznie lub psychicznie. Nie zostało również udowodnione aby pozwana dopuściła się wobec spadkodawczyń przestępstwa groźby bezprawnej (art. 191 k.k.), w szczególności aby wymusiła od spadkodawczyń pieniądze. Nie znalazł potwierdzenia również podnoszony przez powoda zarzut, że pozwana usiłowała dokonać zabójstwa Z. Z. oraz że Z. Z. ciężko pobiła. Ustalone w toku postępowania zachowania pozwanej nie mogą być zatem zakwalifikowane jako ciężkie przestępstwa przeciwko którejkolwiek ze spadkodawczyń w rozumieniu art. 928 par. 1 k.c. W tym stanie rzeczy ocenić należy, że powód nie wykazał aby zachodziła przesłanka uznania pozwanej za niegodną w postaci dopuszczenia się umyślnie ciężkiego przestępstwa przeciwko spadkodawczyniom.

Ponadto wskazać należy, że powództwo nie zostało wytoczone w terminie przewidzianym przepisem art. 929 k.c. Zgodnie z powołanym przepisem z żądaniem uznania za niegodnego może wystąpić każdy, kto ma w tym interes w ciągu roku od dnia, w którym dowiedział się o przyczynie niegodności, nie później jednak niż przed upływem lat trzech od otwarcia spadku. Określony w powołanym przepisie termin jest terminem zawitym prawa materialnego przewidzianym do dochodzenia roszczenia o ukształtowanie prawa, po upływie którego roszczenie wygasa. Nie mają zatem znaczenia dla rozstrzygnięcia twierdzenia powoda powołane w pozwie, że nie wystąpił z roszczeniem wcześniej z uwagi na zaniechanie pełnomocnika procesowego, który go reprezentował w sprawie o stwierdzenie nabycia spadku. Powód nie wykazał ponadto, że o okolicznościach stanowiących podstawę jego żądania dowiedział się na krócej niż rok przed wytoczeniem powództwa. Co więcej, z jego twierdzeń zawartych w pismach procesowych wynika, że o znęcaniu się, pobiciu przez pozwaną Z. Z. i A. B. (2) miał wiedzieć się w dacie ich śmierci (czyli w 2010 r.). Natomiast nieprecyzyjne twierdzenia powoda podane na rozprawie w dniu 4 września 2013 r., jakoby o niektórych okolicznościach mających uzasadniać niegodność dziedziczenia dowiedział się w 2012 r. nie znalazły potwierdzenia w zgromadzonym materiale dowodowym. W szczególności faktu tego nie potwierdzili przesłuchani w sprawie świadkowie.

Z uwagi powyższe, powództwo podlegało oddaleniu o czym orzeczono w sentencji na podstawie wyżej powołanych przepisów.

Sąd odstąpił od obciążania powoda kosztami procesu na zasadzie art. 102 k.p.c., uwzględniając specyficzny charakter sprawy wynikający z widocznych również w toku niniejszego postępowania trudnych relacji rodzinnych pomiędzy stronami oraz trudną sytuację majątkową powoda.

W punkcie III i IV wyroku Sąd przyznał od Skarbu Państwa na rzecz pełnomocnika powoda i pełnomocnika pozwanej tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu na podstawie § 2 pkt 1, 2 i 3 w zw. z § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (t.j. Dz. U. 2013.461). powiększone o stawkę podatku od towarów i usług ustalone stosownie do wartości przedmiotu sporu w zakresie sprawy o uznanie pozwanej za niegodną dziedziczenia po Z. Z. i A. B. (2).